

5ο Επαναληπτικό Διαγώνισμα 2014

Διάρκεια: 3 ώρες

ΘΕΜΑ Α

- A1.** Εστω μια συνάρτηση f παραγωγίσιμη σ' ένα διάστημα (α, β) , με εξαίρεση ίσως ένα σημείο του x_0 , στο οποίο όμως η f' είναι συνεχής. Αν η $f'(x)$ διατηρεί πρόσημο στο $(\alpha, x_0) \cup (x_0, \beta)$, να αποδείξετε ότι το $f(x_0)$ δεν είναι τοπικό ακρότατο και η f είναι γνησίως μονότονη στο (α, β) .

μ 7

- A2.** Εστω f συνάρτηση ορισμένη σε ένα διάστημα Δ . Τι ονομάζετε αρχική συνάρτηση ή παράγουσα της f στο Δ ;

μ 4

- A3.** Να διατυπώσετε το θεώρημα Rolle και να δώσετε τη γεωμετρική του ερμηνεία.

μ 4

- A4.** Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας την ένδειξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

a) Άνηκαν $z_1, z_2 \in \mathbb{C}$, τότε: $z_1^2 + z_2^2 = 0 \Leftrightarrow z_1 = z_2 = 0$

b) Η εξίσωση $\alpha x^2 + \beta x + \gamma = 0$, $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$, $\alpha \neq 0$, έχει πάντοτε λύση στο $\mathbb{C}$.

c) Η συνάρτηση f είναι 1-1 στο πεδίο ορισμού της, αν και μόνο αν για κάθε $x_1, x_2 \in A_f$ με $x_1 = x_2$ είναι $f(x_1) = f(x_2)$.

d) Άνηκαν f συνεχής συνάρτηση στο διάστημα $[\alpha, \beta]$ με $f(\alpha)f(\beta) > 0$, τότε $f(x) \neq 0$ για κάθε $x \in [\alpha, \beta]$.

e) Άνηκαν μια συνάρτηση f εφαρμόζεται το θεώρημα Rolle στο $[\alpha, \beta]$, τότε εφαρμόζεται και το θεώρημα της μέσης τιμής, στο ίδιο διάστημα.

μ 5x2

ΘΕΜΑ Β

Δίνονται οι μιγαδικοί z, w για τους οποίους ισχύει ότι

$$|z^3 - 3z^2 + 3z - 1| + |z^2 - 2z + 1| = 3 - |z - 1| \text{ και } z = w + iw.$$

- B1.** Να αποδείξετε ότι η εικόνα M του z βρίσκεται σε κύκλο με κέντρο $K(1, 0)$ και ακτίνα 1.

μ 5

- B2.** Να βρείτε τη γραμμή στην οποία κινείται η εικόνα N του w .

μ 4

- B3.** Να αποδείξετε ότι $|z^3 - 3z^2| + |z|^2 + |3z - 1| + |1 - 2z| \geq 2$.

μ 5

- B4.** Εστω z_1, z_2 δύο από τους μιγαδικούς z με $|z_1 - z_2| = \sqrt{2}$ και $\operatorname{Im}(z_1) = \operatorname{Im}(z_2)$. Να αποδείξετε ότι $|z_1 + z_2| = \sqrt{6}$.

μ 5

- B5.** Να αποδείξετε ότι το τρίγωνο OMN είναι ορθογώνιο.

μ 5

ΘΕΜΑ Γ

Δίνεται συνάρτηση f δύο φορές παραγωγήσιμη στο $\mathbb{R}$ με $f''(x) - 2f'(x) = 2xf(x)$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$, $f(0) = 1$ και $f'(0) = 0$.

Γ1. Να αποδείξετε ότι: $f(x) = e^{x^2}$.

μ 5

Γ2. Να αποδείξετε ότι: $2 \leq \int_0^2 e^{x^2} dx \leq 2e^4$.

μ 4

Γ3. Να αποδείξετε ότι η f είναι κυρτή και να βρείτε την εφαπτομένη της C_f στο σημείο $A(1, f(1))$.
μ 4

Γ4. Να αποδείξετε ότι: $\int_1^2 e^{x^2} dx > 2e$.

μ 3

Γ5. Να αποδείξετε ότι: $\int_0^1 \left(\int_1^x f(t) dt \right) dx = \frac{1-e}{2}$.

μ 4

Γ6. Να βρείτε το πλήθος των ριζών της εξίσωσης $\int_0^x f(t) dt - \lambda = 0$, $\lambda \in \mathbb{R}$.

μ 5

ΘΕΜΑ Δ

Δίνεται παραγωγήσιμη συνάρτηση $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ για την οποία ισχύει ότι $f'(x) - f(x) > 1$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$ και $f(0) = -1$. Να αποδείξετε ότι:

Δ1. $f(x) > -1$ για κάθε $x > 0$ και $f(x) < -1$ για κάθε $x < 0$.

μ 7

Δ2. $\int_0^x f(t) dt + x \geq e^{x-x^2} - e^x$ για κάθε $x \geq 0$.

μ 6

Δ3. Υπάρχει $\xi \in (0, 1)$ τέτοιο, ώστε $(2\xi^2 - 1) \int_0^\xi f(t) dt = 1 - 5\xi$.

μ 5

Δ4. $\int_{x-1}^x f(t) dt < f(x) < \int_x^{x+1} f(t) dt$, $x \geq 1$.

μ 7

Καλή τύχη στις εξετάσεις!

Στέλιος Μιχαήλογλου

ΛΥΣΕΙΣ

askisopolis

ΘΕΜΑ Α

A1. Εστω ότι $f'(x) > 0$, για κάθε $x \in (\alpha, x_0) \cup (x_0, \beta)$.

Επειδή η f είναι συνεχής στο x_0 θα είναι γνησίως αύξουσα σε κάθε ένα από τα διαστήματα $(\alpha, x_0]$ και $[x_0, \beta)$. Επομένως, για $x_1 < x_0 < x_2$ ισχύει $f(x_1) < f(x_0) < f(x_2)$. Άρα το $f(x_0)$ δεν είναι τοπικό ακρότατο της f . Θα δείξουμε, τώρα, ότι η f είναι γνησίως αύξουσα στο (α, β) .

Πράγματι, έστω $x_1, x_2 \in (\alpha, \beta)$ με $x_1 < x_2$.

— Αν $x_1, x_2 \in (\alpha, x_0]$, επειδή η f είναι γνησίως αύξουσα στο $(\alpha, x_0]$, θα ισχύει $f(x_1) < f(x_2)$.

— Αν $x_1, x_2 \in [x_0, \beta)$, επειδή η f είναι γνησίως αύξουσα στο $[x_0, \beta)$, θα ισχύει $f(x_1) < f(x_2)$.

— Τέλος, αν $x_1 < x_0 < x_2$, τότε όπως είδαμε $f(x_1) < f(x_0) < f(x_2)$.

Επομένως, σε όλες τις περιπτώσεις ισχύει $f(x_1) < f(x_2)$, οπότε η f είναι γνησίως αύξουσα στο (α, β) . Ομοίως, αν $f'(x) < 0$ για κάθε $x \in (\alpha, x_0) \cup (x_0, \beta)$.

A2. Αρχική συνάρτηση ή παράγουσα της f στο Δ ονομάζεται κάθε συνάρτηση F που είναι παραγωγίσιμη στο Δ και ισχύει $F'(x) = f(x)$, για κάθε $x \in \Delta$.

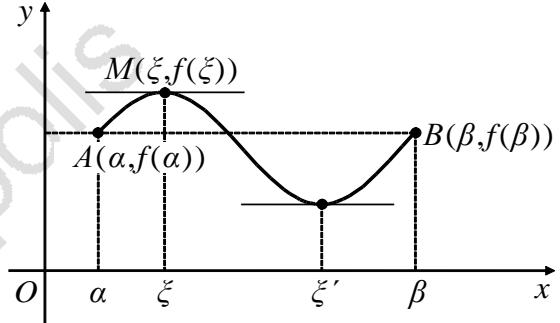
A3. Αν μια συνάρτηση f είναι:

- συνεχής στο κλειστό διάστημα $[\alpha, \beta]$
- παραγωγίσιμη στο ανοικτό διάστημα (α, β) και
- $f(\alpha) = f(\beta)$

τότε υπάρχει ένα, τουλάχιστον, $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο, ώστε: $f'(\xi) = 0$.

Γεωμετρικά, αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ένα, τουλάχιστον, $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο, ώστε να

εφαπτομένη της C_f στο $M(\xi, f(\xi))$ να είναι παράλληλη στον άξονα των x .

A4. α) Λ β) Σ γ) Λ δ) Λ ε) Σ

ΘΕΜΑ Β

$$B1. |z^3 - 3z^2 + 3z - 1| + |z^2 - 2z + 1| = 3 - |z - 1| \Leftrightarrow |(z-1)^3| + |(z-1)^2| + |z-1| - 3 = 0 \Leftrightarrow$$

$$|z-1|^3 + |z-1|^2 + |z-1| - 3 = 0 \Leftrightarrow$$

$$(|z-1|-1)(|z-1|^2 + 2|z-1| + 3) = 0 \Leftrightarrow$$

$$|z-1|=1 \text{ ή } |z-1|^2 + 2|z-1| + 3 = 0 \text{ που είναι αδύνατη } (\Delta < 0).$$

1	1	1	-3	$\rho = 1$
	1	2	3	
1	2	3	0	

Άρα η εικόνα M του z βρίσκεται σε κύκλο με κέντρο $K(1,0)$ και ακτίνα 1.

B2. $z = w + iw \Leftrightarrow z = (1+i)w$, Τότε από τη σχέση $|z-1| = 1$, έχουμε:

$$|(1+i)w - 1| = 1 \Leftrightarrow \left| (1+i) \left(w - \frac{1}{1+i} \right) \right| = 1 \Leftrightarrow |1+i| \left| w - \frac{1-i}{1^2 + 1^2} \right| = 1 \Leftrightarrow$$

$$\sqrt{2} \left| w - \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{2}i \right) \right| = 1 \Leftrightarrow \left| w - \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{2}i \right) \right| = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}.$$

Άρα η εικόνα N του w βρίσκεται σε κύκλο με κέντρο το $\Lambda\left(\frac{1}{2}, -\frac{1}{2}\right)$ και ακτίνα $\frac{\sqrt{2}}{2}$.

B3. Είναι $|z^3 - 3z^2| + |3z - 1| \geq |z^3 - 3z^2 + 3z - 1| = |(z-1)^3| = |z-1|^3 = 1$ και $|z|^2 + |1-2z| = |z^2| + |1-2z| \geq |z^2 + 1-2z| = |(z-1)^2| = |z-1|^2 = 1$, οπότε με πρόσθεση κατά μέλη έχουμε: $|z^3 - 3z^2| + |z|^2 + |3z - 1| + |1-2z| \geq 2$

B4. δ) Εστω A, B οι εικόνες των z_1, z_2 αντίστοιχα. Τότε

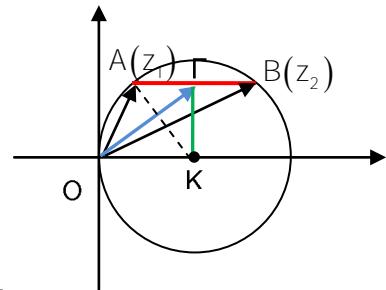
$$|z_1 + z_2| = |\overrightarrow{OA} + \overrightarrow{OB}| = |2\overrightarrow{OG}| = 2|\overrightarrow{OG}|, \text{ όπου } G \text{ το μέσο του } AB.$$

Στο ορθογώνιο τρίγωνο $KA\Gamma$ είναι

$$(KG)^2 = (KA)^2 - (AG)^2 = 1^2 - \left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right)^2 = \frac{1}{2}$$

Στο ορθογώνιο τρίγωνο $OK\Gamma$ είναι

$$(\Omega\Gamma)^2 = (\Omega K)^2 + (KG)^2 = 1 + \frac{1}{2} = \frac{3}{2} \Leftrightarrow (\Omega\Gamma) = \sqrt{\frac{3}{2}} = \frac{\sqrt{6}}{2} \text{ άρα } |z_1 + z_2| = 2 \cdot \frac{\sqrt{6}}{2} = \sqrt{6}$$

B5. Εστω $w = x + yi$, $x, y \in \mathbb{R}$. Τότε

$$z = (1+i)(x+yi) = x+yi+xi-y = (x-y)+(x+y)i.$$

$$\text{Είναι } |\overrightarrow{OM}|^2 = (x-y)^2 + (x+y)^2 = x^2 - 2xy + y^2 + x^2 + 2xy + y^2 \Leftrightarrow |\overrightarrow{OM}|^2 = 2x^2 + 2y^2,$$

$$|\overrightarrow{ON}|^2 = x^2 + y^2 \text{ και } |\overrightarrow{MN}|^2 = |z-w|^2 = |(x-y)+(x+y)i - x - yi| = |-y+xi| = y^2 + x^2.$$

$$\text{Παρατηρούμε ότι } |\overrightarrow{ON}|^2 + |\overrightarrow{MN}|^2 = 2x^2 + 2y^2 = |\overrightarrow{OM}|^2, \text{ οπότε το τρίγωνο } OMN \text{ είναι}$$

ορθογώνιο στο N .

ΘΕΜΑ Γ

$$\Gamma 1. f''(x) - 2f(x) = 2xf'(x) \Leftrightarrow f''(x) = 2xf'(x) + 2f(x) \Leftrightarrow$$

$$(f'(x))' = (2xf(x))' \Leftrightarrow f'(x) = 2xf(x) + c_1, c_1 \in \mathbb{R}. \text{ Για } x=0 \text{ είναι } f'(0) = 0 \Leftrightarrow c_1 = 0,$$

$$\text{άρα } f'(x) = 2xf(x) \Leftrightarrow f'(x) - 2xf(x) = 0 \Leftrightarrow e^{-x^2} f'(x) - 2xe^{-x^2} f(x) = 0 \Leftrightarrow$$

$$(e^{-x^2} f(x))' = 0 \Leftrightarrow e^{-x^2} f(x) = c_2, c_2 \in \mathbb{R} \Leftrightarrow f(x) = c_2 e^{x^2}.$$

$$\text{Όμως } f(0) = 1 \Leftrightarrow c_2 = 1 \text{ και } f(x) = e^{x^2}.$$

$$\Gamma 2. \text{ Είναι } f'(x) = 2xe^{x^2} > 0 \text{ για κάθε } x \in (0, 2) \text{ άρα } f \text{ είναι γνησίως αύξουσα στο } [0, 2].$$

$$0 \leq x \leq 2 \Leftrightarrow f(0) \leq f(x) \leq f(2) \Leftrightarrow 1 \leq f(x) \leq e^4 \Rightarrow \int_0^2 dx \leq \int_0^2 f(x) dx \leq \int_0^2 e^4 dx \Leftrightarrow$$

$$2 \leq \int_0^2 e^{x^2} dx \leq 2e^4$$

Γ3. Είναι $f(1)=e$ και $f'(1)=2e$, οπότε η εφαπτομένη είναι η ε :

$$y-e=2e(x-1) \Leftrightarrow y=2ex-e$$

Γ4. Είναι $f''(x)=2e^{x^2}+4x^2e^{x^2}>0 \Rightarrow f$ κυρτή στο $\mathbb{R}$.

Επειδή η f είναι κυρτή βρίσκεται πάνω από κάθε εφαπτομένη της εκτός από το σημείο επαφής, άρα $f(x) \geq 2ex-e$. Επειδή όμως η ισότητα δεν ισχύει για κάθε $x \in \mathbb{R}$, έχουμε:

$$\int_1^2 f(x) > \int_1^2 (2ex - e) dx \Leftrightarrow \int_1^2 f(x) > [ex^2 - ex]_1^2 = 4e - 2e - e + e = 2e$$

$$\begin{aligned}\Gamma 5. \quad \int_0^1 \left(\int_1^x f(t) dt \right) dx &= \int_0^1 (x)' \left(\int_1^x f(t) dt \right) dx = \left[x \int_1^x f(t) dt \right]_0^1 - \int_0^1 x \left(\int_1^x f(t) dt \right)' dx \Leftrightarrow \\ \int_0^1 \left(\int_1^x f(t) dt \right) dx &= - \int_0^1 xf(x) dx = - \int_0^1 xe^{x^2} dx = - \left[\frac{1}{2} e^{x^2} \right]_0^1 = \frac{1-e}{2}\end{aligned}$$

$$\Gamma 6. \quad \int_0^x f(t) dt - \lambda = 0 \Leftrightarrow \int_0^x f(t) dt = \lambda$$

Εστω $F(x) = \int_0^x e^{t^2} dt$, $x \in \mathbb{R}$. Είναι $F'(x) = e^{x^2} > 0 \Rightarrow F \uparrow \mathbb{R}$.

Είναι $F''(x) = f'(x) = 2xe^{x^2}$, οπότε η F είναι κυρτή στο $[0, +\infty)$ και κοίλη στο $(-\infty, 0]$.

Είναι $F(0) = 0$ και $F'(0) = 1$, οπότε η αφαπτομένη της C_F στο $x=0$ είναι η ε : $y=x$.

Επειδή η F είναι κυρτή στο $[0, +\infty)$ βρίσκεται πάνω από κάθε εφαπτομένη της εκτός βέβαια του σημείου επαφής, άρα $F(x) \geq x$. Είναι $\lim_{x \rightarrow +\infty} x = +\infty$, άρα και $\lim_{x \rightarrow +\infty} F(x) = +\infty$.

Επειδή η F είναι κοίλη στο $(-\infty, 0]$ βρίσκεται κάτω από κάθε εφαπτομένη της εκτός βέβαια του σημείου επαφής, άρα $F(x) \leq x$. Είναι $\lim_{x \rightarrow -\infty} x = -\infty$, άρα και $\lim_{x \rightarrow -\infty} F(x) = -\infty$.

Επειδή η F είναι συνεχής και γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$, το σύνολο τιμών της είναι:

$F(A) = (\lim_{x \rightarrow -\infty} F(x), \lim_{x \rightarrow +\infty} F(x)) = \mathbb{R}$. Επειδή $\lambda \in \mathbb{R}$ και η F είναι γνησίως αύξουσα, η

εξίσωση $F(x) = \lambda$ έχει ακριβώς μίας ρίζα.

ΘΕΜΑ Δ

$$\Delta 1. \quad f'(x) - f(x) > 1 \Leftrightarrow e^{-x}f'(x) - e^{-x}f(x) - e^{-x} > 0$$

Εστω $h(x) = e^{-x}f(x) + e^{-x}$, $x \in \mathbb{R}$. Είναι $h'(x) = e^{-x}f'(x) - e^{-x}f(x) - e^{-x} > 0 \Rightarrow h \uparrow \mathbb{R}$

Για κάθε $x > 0$ είναι $h(x) > h(0) = 0 \Leftrightarrow e^{-x}f(x) + e^{-x} > 0 \Leftrightarrow e^{-x}f(x) > -e^{-x} \Leftrightarrow f(x) > -1$

και για κάθε $x < 0$ είναι $h(x) < h(0) = 0 \Leftrightarrow f(x) < -1$.

$$\Delta 2. \quad \int_0^x f(t) dt + x \geq e^{x-x^2} - e^x \Leftrightarrow e^{-x} \int_0^x f(t) dt + xe^{-x} - e^{-x^2} + 1 \geq 0$$

Είναι $f'(t) - f(t) > 1$ για κάθε $t \in \mathbb{R}$, οπότε $\int_0^x f'(t) dt - \int_0^x f(t) dt > \int_0^x dt$, $x > 0 \Leftrightarrow$

$$[f(t)]_0^x - \int_0^x f(t) dt > x \Leftrightarrow f(x) - f(0) > \int_0^x f(t) dt + x \Leftrightarrow f(x) - \int_0^x f(t) dt - x + 1 > 0$$

Εστω $g(x) = e^{-x} \int_0^x f(t) dt + xe^{-x} - e^{-x^2} + 1$, $x \geq 0$.

Επειδή η f είναι συνεχής στο $\mathbb{R}$, η $\int_0^x f(u) du$ είναι παραγωγίσιμη, οπότε η g είναι

παραγωγίσιμη ως πράξεις παραγωγίσιμων συναρτήσεων με:

$$g'(x) = f(x)e^{-x} - e^{-x} \int_0^x f(t)dt + e^{-x} - xe^{-x} + 2xe^{-x^2} = e^{-x} \left(f(x) - \int_0^x f(t)dt + 1 - x \right) + 2xe^{-x^2} > 0 \Rightarrow$$

Για κάθε $x \geq 0$ είναι $g(x) \geq g(0) = 0 \Leftrightarrow e^{-x} \int_0^x f(t)dt + xe^{-x} - e^{-x^2} + 1 \geq 0$

Δ3. Εστω $\varphi(x) = (2x^2 - 1) \int_0^x f(t)dt - 1 + 5x$, $x \in [0, 1]$. Είναι $\varphi(0) = -1 < 0$ και

$$\varphi(1) = \int_0^1 f(t)dt - 1 + 5 = \int_0^1 f(t)dt + 4$$

Επειδή $\int_0^x f(t)dt \geq e^{x-x^2} - e^x - x$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$, για $x=1$ έχουμε:

$$\int_0^1 f(t)dt \geq 1 - e - 1 = -e \Leftrightarrow \int_0^1 f(t)dt + 4 \geq 4 - e > 0 \Rightarrow \varphi(1) > 0, \text{ δηλαδή}$$

$\varphi(0)\varphi(1) < 0$ και επειδή η φ είναι συνεχής, από το Θ.Β υπάρχει $\xi \in (0, 1)$ τέτοιο, ώστε

$$\varphi(\xi) = 0 \Leftrightarrow (2\xi^2 - 1) \int_0^\xi f(t)dt = 1 - 5\xi$$

Δ4. Εστω $F(u) = \int_0^u f(t)dt$. Η f είναι συνεχής σε καθένα από τα διαστήματα $[x-1, x]$ και

$[x, x+1]$, οπότε η F είναι παραγωγίσιμη οπότε και συνεχής στα διαστήματα αυτά.

Από το Θ.Μ.Τ. υπάρχουν $\xi_1 \in (x-1, x)$ και $\xi_2 \in (x, x+1)$ τέτοια, ώστε:

$$F'(\xi_1) = F(x) - F(x-1) \Leftrightarrow f(\xi_1) = \int_{x-1}^x f(t)dt \text{ και}$$

$$F'(\xi_2) = F(x+1) - F(x) \Leftrightarrow f(\xi_2) = \int_x^{x+1} f(t)dt$$

Είναι $f'(x) - f(x) > 1 \Leftrightarrow f'(x) > 1 + f(x) > 0$ για κάθε $x > 0$, άρα $f \uparrow [0, +\infty)$.

$$x-1 < \xi_1 < x < \xi_2 < x+1 \Leftrightarrow f(x-1) < f(\xi_1) < f(x) < f(\xi_2) < f(x+1) \Rightarrow$$

$$\int_{x-1}^x f(t)dt < f(x) < \int_x^{x+1} f(t)dt.$$